

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการพัฒนาชุดการสอนจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

#### ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อพัฒนาชุดการสอนจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

#### ขอบเขตของการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยเป็นเนื้อหาจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ตามโครงสร้างเนื้อหา หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

#### กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลวัดโคกท่าเจริญ อำเภอนานทอง จังหวัดชลบุรี 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

#### เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบฝึกหัดประจำชุดการสอนแต่ละชุด จำนวน 3 ชุด ดังนี้
  - 1.1 ชุดการสอนที่ 1 เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต มีแบบฝึกหัด 10 ข้อ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.23-0.76 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.46
  - 1.2 ชุดการสอนที่ 2 เรื่องความมีระเบียบวินัย มีแบบฝึกหัด 10 ข้อ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.73 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.53
  - 1.3 ชุดการสอนที่ 3 เรื่องความรับผิดชอบ มีแบบฝึกหัด 10 ข้อ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.23-0.66 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.66

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบเลือกตอบชนิด 3 ตัวเลือก มีค่าระดับคะแนน 3 ระดับ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับคือ ชุดการสอนที่ 1 เท่ากับ .78 ชุดการสอนที่ 2 เท่ากับ .84 ชุดการสอนที่ 3 เท่ากับ .75

### วิธีดำเนินการหาประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยนำชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการหาคุณภาพเบื้องต้นแล้วไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนอนุบาลวัดโคกท่าเจริญ อำเภอนาทอง จังหวัดชลบุรี 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน โดยทดลองระหว่างวันที่ 6 กันยายน 2548 ถึงวันที่ 8 กันยายน 2548 เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละชุดแล้ว ผู้วิจัยทำการประเมินผล โดยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดประจำชุดการสอนทั้ง 3 ชุด เพื่อใช้ในการหาค่าตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวแรก และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละชุดการสอน ผู้วิจัยทำการประเมินผล โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชุดการสอนละ 10 ข้อ เพื่อใช้ในการหาค่าตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวหลัง

### สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ได้ชุดการสอนจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สมบูรณ์ จำนวน 1 ชุด ที่ประกอบด้วยชุดการสอนย่อย จำนวน 3 ชุดการสอน

ลักษณะของชุดการสอนมีดังนี้

1.1 เป็นชุดการสอนที่มีลักษณะเป็นเอกสารรูปเล่มประกอบด้วย คู่มือครู แผนการสอน บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม แบบฝึกหัด สื่อการสอน เช่น ภาพข่าว แผ่นป้ายเพลง และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.2 กิจกรรมที่ใช้ในชุดการสอน เป็นกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ได้แก้ปัญหา และได้ปฏิบัติจริงผ่านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และใกล้ชิดผู้เรียน ให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น และสามารถสรุปเพื่อนำไปปฏิบัติใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ยังเน้นให้จัดกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหว และส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก ซึ่งเป็นการกระตุ้นความสนใจของนักเรียน เมื่อนักเรียนมีความสนใจต่อกิจกรรม ก็จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 สื่อที่ใช้ในชุดการสอนผู้วิจัยใช้สื่อหลายประเภท เช่น ภาพการ์ตูน เพลง ภาพ และหัวข้อข่าว ทำให้เกิดความสนุกสนานและการเรียนรู้ที่หลากหลาย

## 2. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดการสอน ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ปรากฏผลดังนี้

2.1 คะแนนของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนด้วยชุดการสอนจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ได้ค่าประสิทธิภาพตัวแรก 84.66 เรื่องความมีระเบียบวินัย ได้ค่าประสิทธิภาพตัวแรก 87.00 และ เรื่องความรับผิดชอบ ได้ค่าประสิทธิภาพตัวแรก 83.66 แสดงว่าชุดการสอนจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และ ความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวแรกที่ตั้งไว้

2.2 คะแนนของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดการสอนจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ได้ค่าประสิทธิภาพตัวหลัง 85.44 เรื่องความมีระเบียบวินัย ได้ค่าประสิทธิภาพตัวหลัง 86.77 และ เรื่องความรับผิดชอบ ได้ค่าประสิทธิภาพตัวหลัง 92.77 แสดงว่าชุดการสอนจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และ ความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวหลังที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า ชุดการสอนจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และ ความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ คือ มีประสิทธิภาพ 84.66/85.44, 87.00/86.77 และ 83.66/92.77

## อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ชุดการสอนจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และ ความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.66/85.44, 87.00/86.77 และ 83.66/92.77 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจาก

- ชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน โดยผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างชุดการสอนตามหลักการและทฤษฎีทุกขั้นตอน ศึกษาคู่มือครู หนังสือเรียนและหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับจริยธรรม รวมทั้งโครงสร้างและหลักสูตรจริยธรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาด้านตัวครูผู้สอน ที่พบว่า มีประสบการณ์ในการสอนจริยธรรมค่อนข้างน้อย สอนจริยศึกษาเพราะความจำเป็นคือ เป็นครูประจำชั้น ส่วนปัญหาด้านการวัดผล พบว่ามีปัญหาในการเลือกวิธีการสร้างเครื่องมือวัดผลให้เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน ผู้วิจัยยังได้วางแผนกำหนดหมวดหมู่ของเนื้อหา และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของเนื้อหาไว้อย่างเหมาะสม แล้วนำมากำหนดเป็นรายละเอียดของชุดการสอนแต่ละชุด หลังจากนั้นจึงดำเนินการสร้างชุดการสอน และเสนอชุดการสอนที่สร้างขึ้นแล้วต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

เหมาะสมของเนื้อหา จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรม การวัดและการประเมินผล แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ หลังจากนั้นนำชุดการสอนที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เป็นรายบุคคล จำนวน 3 คน ที่มีผลการเรียนทั้ง อ่อน ปานกลาง และเก่ง และกลุ่มย่อย จำนวน 6 คน ที่มีผลการเรียน อ่อน ปานกลาง และเก่ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ในชุดการสอน นำมาแก้ไขข้อบกพร่องให้ชุดการสอนมีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริงกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ชุดการสอนนี้ได้ผ่านการตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง หลายครั้งจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ จากผู้ทรงคุณวุฒิ และจากนักเรียน จึงทำให้ชุดการสอนนี้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา ปัทมธนิษฐ์ (2538, บทคัดย่อ) ที่สร้างชุดการสอนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เรื่องความรับผิดชอบและการมีวินัย วิชาจริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลวิจัยปรากฏว่า ชุดการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้น ทั้ง 6 ชุด มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิงนิช ชูติมาศถาพร (2542, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างชุดการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องสารเคมี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพ 91.43/88.57 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้ชุดการสอนสูงกว่านักเรียนที่สอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัตสร วัชรคุปต์ (2543, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการสร้างชุดการสอนการอ่านจับใจความโดยใช้นิทาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าชุดการสอน ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 90.00/93.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

2. เนื้อหาที่นำมาจัดเป็นชุดการสอนนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาตามโครงสร้างเนื้อหาที่กำหนดไว้ในวิชาจริยศึกษา เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันใกล้ตัวผู้เรียน และเป็นสิ่งที่ผู้เรียนมีความสนใจ ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันต่อไปได้ เช่น เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต มีเนื้อหาที่มุ่งหวังให้ผู้เรียน รู้และเข้าใจในพฤติกรรมของความซื่อสัตย์สุจริตว่าเป็นอย่างไร เมื่อปฏิบัติแล้วเกิดประโยชน์คุณค่าอย่างไร สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร เช่น การพูดความจริง ไม่โกหก การเก็บของตกได้ส่งคืนเจ้าของ การไม่หยิบของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต หรือแม้กระทั่งการไม่ลอกการบ้านเพื่อนหรือให้เพื่อนลอกการบ้าน เหล่านี้

ส่วนเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้เรียนและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันทั้งสิ้น อีกทั้งยังสอดคล้องเนื้อหาในด้านของการยกตัวอย่างบุคคลที่มีจริยธรรมที่ดีที่ควรนำมาปฏิบัติตาม เช่น เรื่องความมีระเบียบวินัย ที่ยกตัวอย่างผู้ที่มีระเบียบวินัยคือ พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ ที่ถึงแม้ท่านจะเสียชีวิตไปนานแล้ว แต่ชื่อเสียงและความดีของท่านก็ยังคงอยู่ตราบนานเท่านาน การยกตัวอย่างนี้เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ อยากกระทำตามตัวแบบบ้าง ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของบันดูรา (Bandura, 1977) เป็นผู้ที่ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมอย่างลึกซึ้ง เขามีความคิดว่า การเรียนรู้ทางสังคมเกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation) การเลียนแบบ (Imitation) และ การเอาอย่างแบบ (Modeling) ดังนั้นตัวแบบจึงมีบทบาทสำคัญมาก ตัวแบบที่ดีก็จะดี ตัวแบบเลวเด็กก็จะประพฤติเลวด้วย แต่โดยธรรมชาติเด็คนั้น เด็กจะพยายามสังเกตตัวแบบในการกระทำอย่างหนึ่ง ตัวแบบได้รับความสนใจ ได้รับความพอใจหรือความพอใจ ผู้สังเกตคือเด็กก็ย่อมอยากได้รับความพอใจด้วยจึงยอมเลียนแบบตัวแบบนั้น ดังที่จำลอง วุฒิจันทร์ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน วารณีย์ บังกลัน, 2541, หน้า 33-34) กล่าวถึงวิธีการเสริมสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลตั้งแต่ในวัยเยาว์ โดยใช้การเลียนแบบจากตัวแบบ ซึ่งอาศัยแนวคิดและหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเป็นพื้นฐาน โดยตัวแบบอาจใช้บุคคลที่มีชีวิตจริง บุคคลในอุดมคติหรือบุคคลที่เสียชีวิตแล้ว โดยตัวแบบจะช่วยให้นักเรียน เลียนแบบพฤติกรรมได้มาก เมื่อทำงานเกิดเป็นนิสัยทำให้เกิดเป็นความคิด ตามเหตุผลเชิงจริยธรรม กลายเป็นคุณธรรมประจำใจของนักเรียน ทำให้พฤติกรรมอย่างนั้นต่อไป และยังสอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520, หน้า 55) กล่าวว่า เมื่อบุคคลเห็นตัวแบบแล้ว บุคคลจะกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบหรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการ ที่สำคัญลักษณะของตัวแบบหรือตัวละครนั้น มีลักษณะน่าสนใจ น่าเลียนแบบเพียงใด

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำจุดประสงค์มาวิเคราะห์งาน เพื่อหา กิจกรรมการเรียนการสอน แล้วจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สามารถแสดงความคิดเห็น ได้ปฏิบัติและแก้ไขปัญหา รวมถึงการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม มีการจัดกิจกรรมที่เสนอปัญหาให้ผู้เรียนคิด ซึ่งเป็นการสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนใช้เหตุผลในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา ตัวอย่างเช่น ในเรื่องความรับผิดชอบ ผู้วิจัยได้นำหัวข้อข่าวจากหนังสือพิมพ์มาให้นักเรียนได้อ่านและร่วมกันคิดแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์จริง ที่เกิดขึ้นว่าถ้าเป็นตัวนักเรียนประสบกับเหตุการณ์อย่างนั้น นักเรียนจะทำเช่นไร ด้วยเหตุผลใด ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2532, หน้า 34-35) กล่าวว่า การเสนอปัญหาให้ผู้เรียนได้คิด โดยใช้กรณีตัวอย่าง เรื่องจริง สร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนใช้เหตุผลอยู่ตลอดเวลา เมื่อผู้เรียนพบปัญหาของคนอื่นหรือสังคมอื่น ก็จะนำมาเปรียบเทียบกับประสบการณ์ของตนเอง ทำให้เกิดความรู้สำนึก

ที่ปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองโดยปริยาย ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี Human Information Processing (HIP) ที่กล่าวว่า ทุกคนจะเรียนรู้ได้ โดยการมีส่วนร่วมโดยตรง และยังสัมพันธ์กับความเชื่อของเปียเจท์ที่ว่า มนุษย์จัดกระทำข้อมูลโดยตรงด้วยตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ คือเมื่อผู้เรียนได้พบเจอและต้องแก้ปัญหาที่ต้องใช้เหตุผลอยู่บ่อย ๆ เมื่อเจอปัญหาเข้ากับตนเองก็จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ดี นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังต้องการให้การจัดการเรียนการสอนจริยศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 ให้ผู้เรียนตัดสินใจกระทำด้วยตนเอง ด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง โดยลดบทบาทของครูผู้สอนหรือผู้สังเกต ในชุดการสอนนี้ ได้จัดกิจกรรมดังกล่าวที่ครูมีหน้าที่เพียงคอยให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือกับนักเรียนเท่านั้นมิได้เข้ามาควบคุมการสอนโดยตรง และส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลในการแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสมองของเปียเจท์ ที่กล่าวว่า เด็กวัย 6-12 ปี จะคิดอย่างมีเหตุผล

จะเห็นได้ว่า ตามวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวทั้งหมดจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผล รู้จักการทำงานร่วมกันและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นักเรียนที่ไม่ร่วมกิจกรรมจะถูกระบบกลุ่มกระตุ้นให้ปฏิบัติงาน ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมหน้าชั้นเรียน หลังจากนั้นนักเรียนและครูร่วมกันสรุปเป็นแนวทางการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้และประสบการณ์อันเป็นผลทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนและส่งผลให้ชุดการสอนมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

4. การจัดสภาพแวดล้อม ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะที่เป็นกันเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น มีการวิเคราะห์อภิปรายอย่างเสรี เป็นการเรียนการสอนที่ไม่เคร่งเครียด มีการร้องเพลงโดยนำเพลงที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องความมีระเบียบวินัยเข้ามาเสริม คือเพลง “อย่าทิ้งขยะเกะกะ” ทำให้นักเรียนสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียน นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน การกำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงบทบาทสมมติ นักเรียนจะได้ประสบการณ์ในการเรียนรู้โดยตรง ทำให้เกิดกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหว ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเปียเจท์ที่กล่าวว่า ในการสอนเด็กให้ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ในที่สุดเด็กจะมองเห็นความสัมพันธ์ และสรุปเป็นกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมทำให้นักเรียนมีโอกาสประสบผลสำเร็จในการเรียนไม่เบียดเบียนต่อการเรียน ผู้วิจัยได้ใช้การเสริมแรงทางบวก เช่น การยิ้ม การปรบมือ การชมเชย มาช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน และนอกจากการเสริมแรงที่กระทำโดยตรงจากบุคคลแล้ว ผู้วิจัยยังได้

สอดคล้องไว้ในบัตรคำตอบกิจกรรม ที่มีรูปภาพตัวการ์ตูนคอยให้กำลังใจ และยกย่องชมเชยนักเรียน การเสริมแรงทางบวกเป็นการให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ มีกำลังใจที่จะเรียน และเรียนอย่างมีความสุข ทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับสกินเนอร์ที่กล่าวถึงการเสริมแรงว่า พฤติกรรมใดได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2537, หน้า 139)

5. สื่อการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำสื่อหลายชนิดมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความสัมพันธ์และความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน เช่น เพลง การแสดงบทบาทสมมติ ภาพการ์ตูน ขวจากหนังสือพิมพ์ เป็นต้น การใช้เพลงทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ สนุกสนาน และยังเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเนื้อหาที่เรียนได้ดีขึ้น การแสดงบทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน เนื่องจากนักเรียนได้มีโอกาสศึกษาบทบาทของตัวละครและเลือกบทบาทที่จะแสดงด้วยตนเอง ภาพการ์ตูนจะช่วยดึงดูดให้นักเรียนสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอนและยังช่วยลดความตึงเครียดของกิจกรรมได้ด้วย เนื่องจากเป็นภาพที่สบายตา ขวจากหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ทำให้นักเรียนได้สัมผัสรับรู้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เมื่อนักเรียนรับรู้และได้ศึกษาแนวทางแก้ปัญหา ก็จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากลักษณะของชุดการสอนที่ได้ผ่านการสร้างอย่างมีระบบตามขั้นตอน ผ่านการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ ลักษณะของกิจกรรมการเรียนที่สนองความต้องการของผู้เรียน บรรยายภาคีต่อการเรียนรู้ เนื้อหาที่เหมาะสมและมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ดังเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจึงมีผลทำให้ชุดการสอนที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

### ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1. ครูควรศึกษาและทำความเข้าใจในรายละเอียดและวิธีใช้จากวิธีการใช้ชุดการสอน และคู่มือครู และเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมก่อนที่จะนำชุดการสอนไปใช้
2. ครูควรอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม คำแนะนำและคำชี้แจงต่าง ๆ ให้นักเรียนเข้าใจ และคอยแนะนำช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในขณะปฏิบัติกิจกรรม
3. ควรมีการจัดพื้นที่ในห้องเรียนให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรม ชุดการสอนนี้เน้นกิจกรรมกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงควรจัดโต๊ะ เก้าอี้ แบ่งให้เป็นสัดส่วน และควรมีพื้นที่ว่างที่พอเพียงต่อการให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมในการแสดงบทบาทสมมติด้วย

4. ครูควรบันทึกปัญหาและข้อสงสัยของนักเรียนเพื่อจะได้นำไปแก้ไขปรับปรุง  
ชุดการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นในการนำไปใช้ในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรนำชุดการสอนไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น เพื่อให้ผลการวิจัยมีความเที่ยงตรง  
มากขึ้นและเป็นที่น่าเชื่อถือได้

2. ควรนำแนวคิดและหลักการในการวิจัยครั้งนี้ไปสร้างชุดการสอนในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ  
และระดับชั้นเรียนอื่น ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมต่อการสร้างชุดการสอน เพื่อจะได้เป็นการส่งเสริม  
และหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

3. การผลิตชุดการสอนควรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นที่จะนำชุดการสอนไปใช้  
ควรคำนึงถึงการผลิตสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เนื้อหาที่ไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ความเชื่อของคนในท้องถิ่น  
นั้น ๆ

4. ควรสร้างรูปแบบการวัดจริยธรรมให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือวัดเนื้อหาความรู้  
จริยธรรม วัดความรู้สึทางจริยธรรม และวัดพฤติกรรมการแสดงออกทางจริยธรรม